

קראו את הטקסט, וענו על השאלות שאחריו.

מפחידה את ההורים ומקפיצה לפייסבוק את הפיז: הכירו את "טיקטוק"

מעובד על פי יסמין יבלונקו, אתר "גלובס", פברואר 2020

בשבוע שעבר הובהל ילד בן 15 למיון בבית חולים שערי צדק בירושלים עם פגיעת ראש כתוצאה מביצוע אתגר ה"קפיצה" באפליקציית הסרטונים הקצרים הפופולרית, טיקטוק. במסגרת האתגר, בני נוער וילדים מצלמים את עצמם כאשר הם קופצים מרהיטים, לעתים בקבוצות, ובחלק מהמקרים ההשתתפות באתגר הובילה לפציעות. בעקבות זאת אף פרסם משרד החינוך אזהרה לבתי הספר בנוגע לסכנות באתגר זה. אתגרים פופולריים אחרים ביישומון, מסוכנים יותר או פחות, כוללים אכילת דגני בוקר מפיו של אדם אחר לפני שייחנק והדלקת ניצוצות מרכיבי מטענים לפלאפונים. כרגיל, הנוער חושב שזה מצחיק וההורים- מודאגים.

5

יישומון טיקטוק הוא פשוט במיוחד לשימוש: בעת ההרשמה כמעט ואין צורך להזין פרטים אישיים או לענות על שאלות מורכבות. עם טעינת האפליקציה נפתח עמוד הבית עם קטע וידאו רנדומלי של עד 15 שניות המלווה בקטע קולי מוזיקלי או בידורי. ניתן לדפדף בין הקטעים ולצפות ברצף אינסופי של סרטונים אקראיים. על גבי כל סרטון מופיע קישור לקטע המוזיקלי בו נעשה שימוש, שבלחיצה עליו, ניתן ליצור סרטון תוך שימוש באותו קטע קולי.

10

לאפליקציה יש 1.65 מיליארד הורדות, כ-700 מיליון משתמשים פעילים בעולם המערבי ו-400 מיליון נוספים בגרסה הסינית שלה. בני נוער וצעירים בגילאי 16-24 מהווים כ-40% ממשתמשי טיקטוק, לפי נתוני חברת המחקר Global Web Index ל-2019. עם זאת, היא מושכת גם קהל צעיר בהרבה: לפי סקר שביצעה בזק בקרב ילדים ישראלים בני 8-12, 60% מהם הורידו את האפליקציה.

15

18

ההצלחה של טיקטוק מעוררת תהיות וביקורת - מאלגוריתם שנוי במחלוקת שמציף תכנים בעייתיים ועד העובדה שהיא נמצאת בבעלות חברה סינית, שמצנזרת תכנים לבקשת הממשל הסיני. כל זאת זה לא מנע ממנה לרשום הצלחה מסחררת בזמן קצר, ולגרום אפילו למייסד פייסבוק מארק צוקרברג להביע חששות ממנה. האם היא באמת שונה מרשתות חברתיות אחרות? למה היא לא מכניסה כמעט כסף? ומה יגרום לה להצליח להתמודד מול פייסבוק ורשתות חברתיות אחרות?

24

"האפליקציה הזו בנויה על טרנדים ויש לה גם צדדים חיוביים - ילדים יכולים לבטא את היצירתיות שלהם, לרקוד, לערוך סרטונים וכן הלאה. הורים לילדים שלא היו להם תחומי עניין מספרים כי האפליקציה מהווה בעבורם פלטפורמה לביטוי אישי", אומרת ד"ר לירז מרגלית, מרצה וחוקרת בתחום הפסיכולוגיה במרכז הבינתחומי בהרצליה.

28

עם זאת, אומרת מרגלית, יש גם סכנה באפליקציה. "בפייסבוק את תראי תכנים של חברים שלך, וכאן את יכולה לראות פיד שלם של זרים שאת לא מכירה, בלי שלמשתמשים יש שליטה על התכנים שהם רואים. השליטה המלאה נתונה למתכנתים ולאגוריתמים של טיקטוק, וכך היא חושפת ילדים לתכנים בעייתיים, למשל תכנים מיניים", היא אומרת. "האפליקציה לא מתגמלת על יצירתיות מנטלית אלא על פרובוקטיביות. לפני חודש וחצי היה טרנד שבו ילדות חיקו תנועה בעלת אופי מיני. כמו בכל הרשתות החברתיות, ככל שהתמונה יותר פרובוקטיבית היא תקבל יותר לייקים, וכך הצורך להקצין את המגמה הזו הולך ומתחזק."

36

לדברי מרגלית, המבנה הממכר של האפליקציה הוא עובדה מוגמרת, והוא אינו מקרי אלא תוצר של עבודה עם יועצים ומומחים שבנו אותה בדיוק לצורך זה. "המוח שלנו עובד עם מוליך עצבי בשם דופמין שקשור בתחושות העונג וההנאה שלנו. אחד הדברים שמאוד מעלה את רמות הדופמין הוא תחושת הפתעה. באפליקציה הזו יש אלגוריתם שתוכנן בשיתוף עם פסיכולוגים, שמייצר חוויה מלאה הפתעות", היא אומרת. יועצים מתחום הפסיכולוגיה לוקחים חלק בעיצוב של אפליקציות רבות שנועדו לכלול אלמנטים ממכרים, חלקן, כמו טיקטוק, פונות לקהל של נוער ואפילו ילדים.

43

"אנחנו כבר יודעים מה עובד בפייסבוק, באינסטגרם, ובכל הפלטפורמות הללו: לייקים, פיד שלא נגמר וכן הלאה. בטיקטוק הוסיפו את אלמנט ההפתעה כדי שלא יתחיל לשעמם. זאת הסיבה שילדים בגילאים הצעירים יכולים לבלות יותר משעתיים ביום באפליקציה הזו", אמרה מרגלית.

"נוסף על כך, מחקר חדש מצא גל מוח ייחודי שלא נצפה בעבר, של מעורבות עם מאמץ מאוד נמוך, אבל משועשע, באזור במוח שאנחנו החוקרים קוראים לו 'אזור הכלום'. הגל הזה דומה לחלימה בהקיץ ומופעל כשאנשים נמצאים עם הנייד. הם למעשה נמצאים במצב של טרנס של לגלול את הפיד ולתת מנוחה למוח שלהם, וזה מצב מאוד ממכר בפני עצמו."

השאלות

1. א. מה ממחיש "אתגר הטיקטוק" המוזכר בפסקה הראשונה?

- 1 ☐ שאפליקציית טיקטוק אהובה מאוד על בני הנוער.
2 ☐ שאפליקציית טיקטוק טומנת בחובה סכנות רבות.
3 ☐ שאפליקציית טיקטוק קלה ונוחה לשימוש.
4 ☐ שלצד הסכנות הידועות, יש באפליקציית טיקטוק גם יתרונות.

ב. מדוע כותבת המאמר מפרטת בפסקה הראשונה על "אתגר הקפיצה" ?

2. כותרת הטקסט היא :

**מפחידה את ההורים ומקפיצה לפייסבוק
את הפיזז:
הכירו את "טיקטוק"**

בטבלה שלפניכם יש שלושה היגדים בנוגע לכותרת.

סמנו ליד כל היגד אם הוא **נכון** או **שאינו נכון**.

ההיגדים	נכון	אינו נכון
1. בכותרת יש ארבעה שמות עצם.	☐ 1	☐ 2
2. בכותרת יש שם תואר.	☐ 1	☐ 2
3. בכותרת יש לפחות מילת יחס אחת.	☐ 1	☐ 2

- 3.** השימוש באפליקציית טיקטוק נפוץ מאוד בקרב בני הנוער.
א. לפי הטקסט, מה הסיבה לכך? (שורות 24-28).

- ב.** יש הטוענים כי השימוש בטיקטוק מסוכן יותר מאשר שימוש ברשתות חברתיות אחרות.
האם אתם מסכימים עם טענה זו? נמקו את תשובתכם.

- 4.** לפניכם שלושה משפטים מתוך הטקסט.

סמנו ליד כל משפט אם הוא מבטא עובדה או עמדה, לפי ההקשר שלו בטקסט.

עמדה	עובדה	המשפטים
☐ ₂	☐ ₁	1. יישומון טיקטוק הוא פשוט במיוחד לשימוש
☐ ₂	☐ ₁	2. בני נוער וילדים מצלמים את עצמם כאשר הם קופצים מרהיטים, לעתים בקבוצות, ובחלק מהמקרים ההשתתפות באתגר הובילה לפציעות.
☐ ₂	☐ ₁	3. בני נוער וצעירים בגילאי 16-24 מהווים כ-40% ממשתמשי טיקטוק.

5. בשורה 35 כתוב: "המבנה הממכר של האפליקציה הוא עובדה מוגמרת, והוא אינו מקרי אלא תוצר של עבודה עם יועצים ומומחים שבנו אותה בדיוק לצורך זה".

הסבירו משפט זה במילים שלכם.

6. בשורה 18 כתוב: "ההצלחה של טיקטוק מעוררת תהיות וביקורת".

מה פירוש המילה **תהיה** במשפט זה?

השפעה	☐ ₁
השראה	☐ ₂
שאלה	☐ ₃
קושי	☐ ₄

7. בשורה 24 כתוב: "האפליקציה הזו בנויה על טרנדים ויש לה גם צדדים חיוביים".

א. מה פירוש המילה **טרנד** במשפט זה?

הטעיה	☐ ₁
העדפה נפוצה בחברה	☐ ₂
אופנה	☐ ₃
חידוש	☐ ₄

9. לפניכם משפט מתוך הטקסט:

"בפייסבוק אפשר לראות תכנים של חברים. ואילו בטיקטוק אפשר לראות פיד שלם של זרים שלא מכירים, בלי שלמשתמשים יש שליטה על התכנים שהם רואים".

אפשר לפרק את המשפט שבמסגרת לשלושה משפטים קצרים ועצמאיים, שיביעו יחד את תוכן המשפט שבמסגרת.

השלימו את המשפטים 2 ו-3.

1. בפייסבוק אפשר לראות תכנים של חברים.

2. בטיקטוק _____.

3. למשתמשים _____.

10. לפניכם משפטים שחסרים בהם שמות פעולה.

השלימו בכל אחד מהמשפטים **שם פעולה** מתאים מהשורש של הפועל המודגש.

הקפידו על משפט תקני.

דוגמה: 60% מבני הנוער **משתמשים** אפליקציית טיקטוק.

elma באפליקציית טיקטוק נפוץ מאוד בקרב בני הנוער.

1. בני הנוער **מצלמים** סרטוני וידאו באורך של 15 שניות בטיקטוק.

אפליקציית טיקטוק מאפשרת _____ סרטוני וידאו באורך של 15 שניות.

2. אפליקציית טיקטוק **חושפת** את בני הנוער לתכנים בעייתיים.

_____ תכנים בעייתיים בטיקטוק היא אחת מהסכנות האפשריות.

11. משימת כתיבה

בעקבות האירועים האחרונים הממחישים את הסכנות שבשימוש באפליקציית טיקטוק, עליכם לכתוב מאמר דעה בנושא.

בכתבתכם התייחסו לניסיונכם האישי וליתרונות ולחסרונות של שימוש באפליקציה זו.

כמו כן, עליכם לדון בשאלה האם יש להגביל את גיל השימוש באפליקציה לגיל 18 ומעלה.

כתבו 10-15 שורות. הקפידו לא לכתוב בנקודות.

בכתיבתכם הקפידו על ניסוח,
על סימני פיסוק, על כתיב נכון
ועל כתב יד ברור.

[illegible]

בהצלחה!